

บทที่ 5

สรุป อภิปรายและข้อเสนอแนะ

การวิจัย เรื่อง การสื่อสารในครอบครัว กับความรู้และทัศนคติเกี่ยวกับยาบ้า ของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น ในเขตกรุงเทพมหานคร มีวัตถุประสงค์ดังนี้

1. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างรูปแบบการสื่อสารในครอบครัว กับการเปิดรับสื่อมวลชน ของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น ในเขตกรุงเทพมหานคร
2. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างรูปแบบการสื่อสารในครอบครัว กับความรู้และทัศนคติเกี่ยวกับยาบ้า ของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น ในเขตกรุงเทพมหานคร
3. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการเปิดรับสื่อมวลชน กับความรู้และทัศนคติเกี่ยวกับยาบ้า ของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น ในเขตกรุงเทพมหานคร
4. เพื่อศึกษาเปรียบเทียบระดับความรู้และทัศนคติ เกี่ยวกับยาบ้า ของนักเรียนหญิงและชาย
5. เพื่อศึกษาเปรียบเทียบระดับความรู้และทัศนคติเกี่ยวกับยาบ้าของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาปีที่ 1, 2 และ 3

ทั้งนี้ ได้มีการตั้งสมมติฐานการวิจัยไว้ดังนี้

1. รูปแบบการสื่อสารในครอบครัวมีความสัมพันธ์กับการเปิดรับสื่อมวลชน ของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น ในเขตกรุงเทพมหานคร
2. รูปแบบการสื่อสารในครอบครัวมีความสัมพันธ์กับความรู้ และทัศนคติเกี่ยวกับยาบ้า ของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น ในเขตกรุงเทพมหานคร
3. การเปิดรับสื่อมวลชนมีความสัมพันธ์กับความรู้ และทัศนคติเกี่ยวกับยาบ้า ของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น ในเขตกรุงเทพมหานคร
4. นักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น เพศชาย และหญิง มีระดับความรู้และทัศนคติเกี่ยวกับยาบ้าแตกต่างกัน
5. นักเรียนระดับมัธยมศึกษาปีที่ 1, 2 และ 3 มีระดับความรู้และทัศนคติเกี่ยวกับยาบ้าแตกต่างกัน

ลักษณะของการวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ กลุ่มตัวอย่างที่ศึกษาคือนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น จากโรงเรียนประเภทสหศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ ในเขตกรุงเทพมหานคร ได้แก่ โรงเรียนฤทธิยะวรรณาลัย (ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1) จำนวน 80 คน โรงเรียนพระโขนงพิทยาลัย (ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3) จำนวน 80 คน โรงเรียนวชิรธรรมสาริต (ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2) จำนวน 80 คน โรงเรียนสิริรัตนาร (ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1) จำนวน 80 คน โรงเรียนมัธยมวัดธาตุทอง (ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2) จำนวน 80 คน รวมทั้งสิ้น 400 คน โดยใช้วิธีสุ่มตัวอย่างง่าย เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยคือ แบบสอบถาม สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย เพื่อใช้อธิบายลักษณะข้อมูลทั่วไป เกี่ยวกับลักษณะของกลุ่มตัวอย่าง รูปแบบการสื่อสารในครอบครัว การเปิดรับสื่อมวลชนเรื่องทั่วไปและเรื่องเกี่ยวกับยาบ้า ความรู้และทัศนคติเกี่ยวกับยาบ้า สำหรับการทดสอบสมมติฐานนั้น สถิติที่ใช้ในการทดสอบได้แก่ One-Way ANOVA เพื่อทดสอบสมมติฐาน ข้อที่ 1, 2 และ 5 Pearson Product - Moment Correlation Coefficient เพื่อทดสอบสมมติฐาน ข้อที่ 3 และ t - test เพื่อทดสอบสมมติฐาน ข้อที่ 4 โดยใช้โปรแกรม SPSS/PC+ ในการวิเคราะห์ข้อมูลและทดสอบสมมติฐาน

สรุปผลการวิจัย

ตอนที่ 1 การวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง

การวิเคราะห์ลักษณะทางประชากร นักเรียนส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง มีพี่น้อง 2-3 คน และส่วนมากเป็นบุตรคนโต พักอาศัยอยู่กับบิดา มารดา สถานภาพการสมรสของบิดา มารดา อยู่ด้วยกัน อาชีพหลักของบิดาคือ รับจ้างทั่วไป อาชีพหลักของมารดาคือ พนักงานบริษัท นักเรียนส่วนมากได้รับค่าใช้จ่ายเป็นรายวัน ได้รับค่าใช้จ่ายเฉลี่ยต่อเดือนประมาณ 1,000-1,500 บาท

สิ่งที่สนใจ, ชอบทำ หรืออยากทำเป็นพิเศษ นักเรียนส่วนใหญ่อยากเรียนเก่งมากที่สุด รองลงมาคือ อยากเป็นนักกีฬา

ทางออกในการแก้ปัญหา นักเรียนส่วนใหญ่มักจะพูดคุยกับเพื่อนสนิทมากที่สุด รองลงมาคือ พูดคุยกับบิดา มารดา และคิดแก้ปัญหาเอง

บุคคลที่ไว้ใจมากที่สุด 3 อันดับแรก นักเรียนส่วนใหญ่ไว้ใจใจมารดา เป็นอันดับที่ 1 บิดาเป็นอันดับที่ 2 และเพื่อนเป็นอันดับที่ 3

ตอนที่ 2 การวิเคราะห์รูปแบบการสื่อสารในครอบครัว

นักเรียนส่วนใหญ่มีรูปแบบการสื่อสารในครอบครัวแบบเปิด รองลงมาคือ มีรูปแบบการสื่อสารในครอบครัวแบบปิด และมีรูปแบบการสื่อสารในครอบครัวแบบปล่อยน้อยที่สุด แสดงให้เห็นว่า บิดา มารดา หรือผู้ปกครองของกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ ให้สิทธิและความเสมอภาคแก่บุตรหลาน เปิดโอกาสให้มีการแลกเปลี่ยนความคิดเห็น รวมทั้งไม่มีการสกัดกั้นข้อมูลข่าวสารจากสื่อต่างๆ เป็นลักษณะครอบครัวประชาธิปไตย ในส่วนของกลุ่มตัวอย่างที่มีรูปแบบการสื่อสารในครอบครัวแบบปิด แม้ว่าจะเป็นอันดับรองแต่ก็มีจำนวนไม่ต่างจากกลุ่มตัวอย่างที่มีรูปแบบการสื่อสารในครอบครัวแบบเปิดมากนัก อาจเป็นเพราะกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่อาศัยอยู่กับบิดา มารดา อย่างใกล้ชิด ในส่วนของรูปแบบการสื่อสารในครอบครัวแบบปล่อย ซึ่งมีน้อยที่สุดนั้น ครอบครัวแบบนี้กฎระเบียบในครอบครัวเปลี่ยนแปลงได้ตลอดเวลา ทุกคนสามารถทำอะไรได้ตามใจปรารถนา ครอบครัวแบบนี้เกิดปัญหาได้ง่ายเพราะทุกคนทำตามใจตัวเองได้ และ จะแตกแยกได้ง่าย ซึ่งเป็นครอบครัวที่น่าเป็นห่วงมากที่สุดเพราะไม่มีกฎระเบียบที่ยึดถือ

ตอนที่ 3 การวิเคราะห์การเปิดรับสื่อมวลชน เรื่องทั่วไปและเรื่องยวนั่ว

นักเรียนส่วนใหญ่รับชมโทรทัศน์ทุกวัน ฟังวิทยุทุกวัน และอ่านหนังสือพิมพ์นานๆ ครั้ง

นักเรียนส่วนใหญ่ใช้เวลารับชมโทรทัศน์มากกว่า 3 ชั่วโมงต่อวัน รับฟังวิทยุประมาณ 1 - 2 ชั่วโมงต่อวัน และอ่านหนังสือพิมพ์น้อยกว่า 15 นาทีต่อวัน

ความบ่อยครั้งของการเปิดรับเนื้อหาทั่วไปจากสื่อมวลชน

เนื้อหาที่นักเรียนส่วนใหญ่ชอบรับชมจากโทรทัศน์บ่อยที่สุด คือ ละคร/ภาพยนตร์ที่ชอบรับชมบ่อยๆ คือ รายการสนทนา ที่ชอบรับชมบ้าง คือ ข่าว/วิเคราะห์ข่าว ชอบรับชมนานๆ ครั้ง คือ การศึกษา และรายการที่ไม่รับชมเลยคือ รายการเยาวชน

เนื้อหาที่นักเรียนส่วนใหญ่รับฟังจากวิทยุบ่อยที่สุดคือ รายการเพลง ที่ชอบฟังบ่อยๆ คือ ตอบปัญหา ที่ชอบรับฟังบ้างคือ การศึกษา และที่รับฟังนานๆ ครั้ง คือ ข่าว/วิเคราะห์ข่าว ส่วนเนื้อหาที่ไม่รับฟังเลย คือ ละคร

เนื้อหาที่นักเรียนส่วนใหญ่อ่านจากหนังสือพิมพ์บ่อยที่สุด ได้แก่ บ้านเทিং/นักร้องกีฬา ละคร ที่อ่านบ่อยๆ ได้แก่ บ้านเทিং/นักร้อง สารคดี ข่าว/วิเคราะห์ข่าว ที่อ่านบ้างคือ สารคดี และที่อ่านนานๆ ครั้ง ได้แก่ เศรษฐกิจ การเมือง ข่าวสังคม ดูดวง ส่วนที่ไม่อ่านเลย ได้แก่ ดูดวง เศรษฐกิจ ตอบปัญหาชีวิตและสุขภาพ

สถานีที่นักเรียนส่วนใหญ่เปิดรับชมบ่อยที่สุด คือ ช่อง 7 ที่เปิดรับชมบ่อยๆ คือ ช่อง 3 ที่เปิดรับชมบ้างคือ ช่อง 5 และเปิดรับชมนานๆ ครั้ง คือ ช่อง 11

คลื่นวิทยุที่นักเรียนส่วนใหญ่รับฟังมากที่สุด คือ 93.5 รองลงมาคือ คลื่น 88.5 , 88 และ 91.5

หนังสือพิมพ์ที่นักเรียนส่วนใหญ่อ่านบ่อยที่สุดคือ หนังสือพิมพ์ไทยรัฐ อ่านบ่อยๆ คือ หนังสือพิมพ์เดลินิวส์ อ่านนานๆ ครั้ง คือ หนังสือพิมพ์ข่าวสด และไม่อ่านเลย คือ หนังสือพิมพ์ผู้จัดการ ซึ่งหนังสือพิมพ์ด้านเศรษฐกิจเด็กนักเรียนจะไม่อ่าน เพราะคอลัมน์ไม่เป็นที่สนใจ ข่าวก็ค่อนข้างหนักและเป็นเรื่องของธุรกิจ

การเปิดรับสื่อมวลชนเกี่ยวกับยาบ้า

การเปิดรับเรื่องราวเกี่ยวกับยาบ้าจากโทรทัศน์ เนื้อหาเกี่ยวกับยาบ้าที่นักเรียนส่วนใหญ่ได้รับชมจากโทรทัศน์ ใน 1 สัปดาห์ มากกว่า 7 ครั้ง คือ การป้องกันและการรณรงค์ต่อต้านการเสพยาบ้า ได้รับชม 5 - 6 ครั้ง คือ พฤติกรรมผู้เสพยาบ้า ได้รับชม 3 - 4 ครั้ง คือ การจับกุมผู้ค้า / ผู้ผลิต / ผู้เสพ ที่ไม่เคยได้รับชมเลย คือ การนำบัตรรักษา ฟันผู้ติดยาบ้า

การเปิดรับเรื่องราวเกี่ยวกับยาบ้าจากวิทยุ เนื้อหาเกี่ยวกับยาบ้าที่นักเรียนส่วนใหญ่ได้รับฟังจากวิทยุ ใน 1 สัปดาห์ มากกว่า 7 ครั้ง คือ การจับกุมผู้ค้า / ผู้ผลิต / ผู้เสพ ได้รับฟัง 5 - 6 ครั้ง คือ พฤติกรรมผู้เสพยาบ้า ได้รับฟัง 3 - 4 ครั้ง คือ การป้องกันและการรณรงค์ต่อต้านการเสพยาบ้า ที่ไม่เคยได้รับฟังเลย คือ การนำบัตรรักษา ฟันผู้ติดยาบ้า

การเปิดรับเรื่องราวเกี่ยวกับยาบ้าจากหนังสือพิมพ์ เนื้อหาเกี่ยวกับยาบ้าที่นักเรียนส่วนใหญ่ได้อ่านจากหนังสือพิมพ์ ใน 1 สัปดาห์ มากกว่า 3 ครั้งขึ้นไป คือ การจับกุมผู้ค้า / ผู้ผลิต / ผู้เสพ ที่ไม่เคยได้อ่านเลยคือ การบำบัดรักษา พันธุ์ผู้ติดยาบ้า

การรายงานเกี่ยวกับยาบ้าทางสื่อมวลชนที่นักเรียนสนใจ
การรายงานเกี่ยวกับยาบ้าทางสื่อมวลชน ที่นักเรียนสนใจมากที่สุด คือ การรายงานการจับกุมผู้ค้า / ผู้ผลิต / ผู้เสพ

ผลของการเปิดรับสื่อมวลชนที่นำเสนอเรื่องราวเกี่ยวกับยาบ้า
ผลของการเปิดรับเรื่องราวเกี่ยวกับยาบ้าจากโทรทัศน์ เด็กนักเรียนส่วนใหญ่ระบุว่า เป็นการเตือนใจให้หลีกเลี่ยงพฤติกรรมเสี่ยงในการลองเสพยาบ้า
ผลของการรับฟังวิทยุ ทำให้เด็กนักเรียนส่วนใหญ่เกรงกลัวในอันตรายของยาบ้า และผลของการอ่านหนังสือพิมพ์ ทำให้เด็กนักเรียนส่วนใหญ่ได้รับความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับยาบ้า

ตอนที่ 4 การวิเคราะห์ความรู้เกี่ยวกับยาบ้า

ความรู้เกี่ยวกับยาบ้า ที่นักเรียนส่วนใหญ่ทราบดีที่สุด คือ “ผู้ที่เสพยาบ้าเป็นประจำระยะเวลาานาน จะมีอาการประสาทหลอน และคลุ้มคลั่ง” รองลงมาคือ “ผู้ที่เสพยาบ้าสวนมาก เสพเพื่อที่ ต้องการให้มีแรงทำงานได้มากขึ้น” และ “แอมเฟตามีน ยาขยัน ยาบ้า เป็นชื่อสารเสพติดที่เรียกว่า ยาบ้า”

คำถามที่นักเรียนส่วนใหญ่ตอบไม่ได้ คือ “ยาบ้ามีฤทธิ์ต่อร่างกายนานเพียงใด” รองลงมาคือ “ผู้เสพยาบ้ามีความผิดตามกฎหมายโทษสูงสุดคือประหารชีวิต” และ “อาการของผู้เสพยาบ้า เป็นอย่างไร”

นอกจากนี้ได้จัดแบ่งระดับความรู้เกี่ยวกับยาบ้าเป็น 3 ระดับ คือ มีความรู้มาก มีความรู้ปานกลาง มีความรู้น้อย นักเรียนส่วนใหญ่มีความรู้เกี่ยวกับยาบ้าในระดับปานกลาง รองลงมาคือ มีความรู้น้อย และมีนักเรียนส่วนน้อยที่มีความรู้เกี่ยวกับยาบ้าในระดับมาก

ตอนที่ 5 การวิเคราะห์ทัศนคติเกี่ยวกับยาบ้า

นักเรียนส่วนใหญ่มีทัศนคติที่เหมาะสมเกี่ยวกับยาบ้า คือ นักเรียนเห็นด้วยกับการต่อต้านการเสพยาบ้า รองลงมาคือมีทัศนคติเป็นกลาง คือ มีความไม่แน่ใจในการต่อต้านการเสพยาบ้า และไม่มีนักเรียนที่ไม่เห็นด้วยกับการต่อต้านการเสพยาบ้า

ตอนที่ 6 การทดสอบสมมติฐานที่ 1 : รูปแบบการสื่อสารในครอบครัวมีความแตกต่างกับการเปิดรับสื่อมวลชน ของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น

ผลการวิเคราะห์ความแตกต่างระหว่างรูปแบบการสื่อสารในครอบครัวกับการเปิดรับข่าวสารจากโทรทัศน์ ของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น พบว่า รูปแบบการสื่อสารในครอบครัวที่ต่างกันไม่มีความแตกต่างใน การเปิดรับข่าวสารจากโทรทัศน์ คือ ไม่ว่า นักเรียนจะมีรูปแบบการสื่อสารในครอบครัว เป็นแบบปิด แบบเปิด หรือแบบปล่อย จะไม่มีความแตกต่างกันในการเปิดรับข่าวสารจากโทรทัศน์ จึงไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ 1.1

รูปแบบการสื่อสารในครอบครัวกับพฤติกรรม การเปิดรับข่าวสารจากวิทยุ ของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น พบว่า รูปแบบการสื่อสารในครอบครัวที่แตกต่างกันมีความแตกต่างกันในการเปิดรับข่าวสารจากวิทยุ คือ นักเรียนที่มีรูปแบบการสื่อสารในครอบครัวเป็นแบบปิด แบบเปิด หรือแบบปล่อย จะมีความแตกต่างกันในการเปิดรับข่าวสารจากวิทยุ จึงเป็นไปตามสมมติฐานที่ 1.2 และเมื่อทดสอบความแตกต่างระหว่างรูปแบบการสื่อสารในครอบครัวทั้ง 3 แบบ พบว่า การสื่อสารในครอบครัวแบบเปิด จะมีการเปิดรับข่าวสารจากวิทยุมากกว่าการสื่อสารในครอบครัวแบบปิด

รูปแบบการสื่อสารในครอบครัวที่ แตกต่างกันไม่ มีความแตกต่างกัน ในการเปิดรับข่าวสารจากหนังสือพิมพ์ คือ นักเรียนที่มีรูปแบบการสื่อสารในครอบครัวที่ต่างกัน จะมีพฤติกรรมการเปิดรับข่าวสารจากหนังสือพิมพ์ไม่ต่างกัน จึงไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ 1.3

ตอนที่ 7 การทดสอบสมมติฐาน ข้อที่ 2 :รูปแบบการสื่อสารในครอบครัวมีความสัมพันธ์กับความรู้และทัศนคติเกี่ยวกับยาบ้าของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น

ผลการวิเคราะห์ความแตกต่างของรูปแบบการสื่อสารในครอบครัวกับระดับความรู้เกี่ยวกับยาบ้า พบว่า รูปแบบการสื่อสารในครอบครัวไม่มีความสัมพันธ์ กับระดับความรู้เกี่ยวกับยาบ้า คือ ไม่ว่านักเรียนจะมีรูปแบบการสื่อสารในครอบครัวเป็นแบบใด ก็ไม่มีผลกับความต่างของระดับความรู้เกี่ยวกับยาบ้า จากค่าเฉลี่ยระดับความรู้เกี่ยวกับยาบ้าของเด็กนักเรียน จะเห็นว่ามีค่าใกล้เคียงกันในทุกรูปแบบการสื่อสารในครอบครัว จึงไม่เป็นไปตามสมมติฐาน ข้อที่ 2

ความแตกต่างระหว่างรูปแบบการสื่อสารในครอบครัวกับระดับทัศนคติเกี่ยวกับยาบ้า พบว่า รูปแบบการสื่อสารในครอบครัวไม่มีความสัมพันธ์กับทัศนคติเกี่ยวกับยาบ้า จากนักเรียนซึ่งทัศนคติเกี่ยวกับยาบ้า ใกล้เคียงกันในทุกรูปแบบการสื่อสารในครอบครัว และมีทัศนคติในเชิงบวกกับการป้องกันการเสพยาบ้าเป็นส่วนมาก จึงไม่เป็นไปตามสมมติฐาน ข้อที่ 2

ตอนที่ 8 การทดสอบสมมติฐาน ข้อที่ 3 : การเปิดรับสื่อมวลชนมีความสัมพันธ์กับความรู้และทัศนคติเกี่ยวกับยาบ้าของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น

ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ของการเปิดรับสื่อมวลชน กับระดับความรู้และทัศนคติเกี่ยวกับยาบ้าของนักเรียน ได้วิเคราะห์สื่อมวลชน 3 ประเภท คือ โทรทัศน์ วิทยุ และหนังสือพิมพ์ มีรายละเอียดของความสัมพันธ์แต่ละสื่อดังนี้

การเปิดรับข่าวสารจากสื่อโทรทัศน์ ไม่มีความสัมพันธ์ กับระดับความรู้และทัศนคติเกี่ยวกับยาบ้า จึงไม่เป็นไปตามสมมติฐาน ข้อที่ 3

การเปิดรับข่าวสารจากสื่อวิทยุ ไม่มีความสัมพันธ์ กับระดับความรู้และทัศนคติเกี่ยวกับยาบ้า จึงไม่เป็นไปตามสมมติฐาน ข้อที่ 3

การเปิดรับข่าวสารจากสื่อหนังสือพิมพ์ มีความสัมพันธ์ กับระดับความรู้เกี่ยวกับ ยาน้ำ แต่เป็นความสัมพันธ์ในระดับต่ำ และไม่มีความสัมพันธ์กับทัศนคติเกี่ยวกับยาน้ำ

ตอนที่ 9 สมมติฐาน ข้อที่ 4 : นักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น เพศชาย และ หญิง มีระดับความรู้ และทัศนคติเกี่ยวกับยาน้ำ แตกต่างกัน

ผลการวิเคราะห์ความแตกต่างของ ระดับความรู้เกี่ยวกับยาน้ำพบว่านักเรียนชาย และนักเรียนหญิง มีความรู้ไม่แตกต่างกัน จึงไม่เป็นไปตามสมมติฐาน ข้อที่ 4

ทัศนคติเกี่ยวกับยาน้ำของนักเรียนชายและนักเรียนหญิงก็ไม่พบความแตกต่างกัน จึงไม่เป็นไปตามสมมติฐาน ข้อที่ 4

ตอนที่ 10 การทดสอบสมมติฐาน ข้อที่ 5 : นักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1, 2 และ 3 มีระดับความรู้และทัศนคติเกี่ยวกับยาน้ำแตกต่างกัน

ผลการวิเคราะห์ความแตกต่างของ ความรู้เกี่ยวกับยาน้ำ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1, 2 และ 3 พบว่า ไม่มีความแตกต่างกัน จะเห็นได้ว่า ค่าเฉลี่ยของความรู้ ของนักเรียน ทั้ง 3 ระดับชั้น มีความคล้ายคลึงกัน แสดงว่า ระดับชั้นที่แตกต่างกัน ไม่มีผลต่อความรู้เกี่ยวกับ ยาน้ำของนักเรียน จึงไม่เป็นไปตามสมมติฐาน ข้อที่ 5

ทัศนคติเกี่ยวกับยาน้ำ ของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1, 2 และ 3 ก็ไม่มีความแตกต่างกัน จากค่าเฉลี่ยของทัศนคติเกี่ยวกับยาน้ำ ของนักเรียนทั้ง 3 ระดับชั้น จะมีค่าใกล้เคียงกันมาก แสดงว่า การศึกษาในระดับชั้นที่แตกต่างกัน ไม่ทำให้ทัศนคติเกี่ยวกับยาน้ำของ นักเรียนต่างกัน จึงไม่เป็นไปตามสมมติฐาน ข้อที่ 5

อภิปรายผล

สมมติฐานที่ 1 นักเรียนที่มีรูปแบบการสื่อสารในครอบครัวที่แตกต่างกัน จะมีพฤติกรรมการเปิดรับสื่อมวลชนแตกต่างกัน

1.1 นักเรียนที่มีรูปแบบการสื่อสารในครอบครัวที่แตกต่างกัน จะมีพฤติกรรมการเปิดรับข่าวสารจากโทรทัศน์ไม่แตกต่างกัน คือ นักเรียนที่มีรูปแบบการสื่อสารในครอบครัวแบบปิด แบบเปิด หรือแบบปล่อย จะมีพฤติกรรมการเปิดรับข่าวสารจากโทรทัศน์อยู่ในระดับเดียวกัน ถึงแม้ว่ารูปแบบการสื่อสารในครอบครัวแบบเปิด จะมีค่าเฉลี่ยของการเปิดรับข่าวสารจากโทรทัศน์มากกว่ารูปแบบการสื่อสารในครอบครัวแบบปิดและแบบปล่อย แต่ก็เพียงเล็กน้อย สอดคล้องกับการศึกษาของ นิสารัตน์ ทองอุปการ (2538 : 86) พบว่า รูปแบบการสื่อสารภายในครอบครัวไม่มีความสัมพันธ์กับการเปิดรับข่าวสารจากโทรทัศน์ และเด็กนักเรียนส่วนมากมีการเปิดรับสื่อโทรทัศน์ในระดับสูง ไม่ว่าจะมียุรูปแบบการสื่อสารในครอบครัวเป็นแบบใด แสดงว่าทุกคนชอบดูโทรทัศน์เหมือนกันหมด ดังนั้นสื่อโทรทัศน์จึงเป็นสื่อที่สำคัญสื่อหนึ่งในการรณรงค์ป้องกันการเสพติดของเสียของเด็กได้

ซึ่งอาจพิจารณาได้ว่า กลุ่มนักเรียนที่ใช้ศึกษานี้เป็นกลุ่มนักเรียนที่อาศัยอยู่ในเขตกรุงเทพมหานคร ซึ่งเป็นศูนย์กลางของความเจริญ ครอบครัวทุกครอบครัวจะมีโทรทัศน์เป็นสื่อให้ความบันเทิงในครอบครัว จากการศึกษาของ สุกัญญา ติระวนิช (2522) เรื่อง อิทธิพลของสื่อต่อเด็กในกรุงเทพมหานคร พบว่า เด็กในกรุงเทพมหานคร ร้อยละ 99.5 มีโทรทัศน์ในบ้าน และการศึกษาของ นิสารัตน์ ทองอุปการ (2538) เรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่างรูปแบบการสื่อสารภายในครอบครัว และทัศนคติต่อเรื่องเพศของวัยรุ่นในเขตกรุงเทพฯ พบว่า โทรทัศน์เป็นสื่อมวลชนที่วัยรุ่นมีครบทุกครอบครัว และเปิดรับในระดับ 5 - 7 วันต่อสัปดาห์มากที่สุด รวมถึงภาวะเศรษฐกิจ ทำให้บิดา มารดา และผู้ประกอบการส่วนใหญ่ต่างก็ต้องประกอบอาชีพ ฉะนั้นเวลาที่ให้ครอบครัวจึงน้อยลง ส่งผลให้เด็กต้องใช้เวลาส่วนใหญ่กับการชมโทรทัศน์ จากการศึกษาของ ดวงเดือน พันธุมหาวิน และคณะ (2524 : 14 - 19) (อ้างใน วริศรา : 2538) เรื่อง สื่อมวลชน ครอบครัว และวัยรุ่นไทย พบว่า นักเรียนส่วนใหญ่ดูโทรทัศน์เฉลี่ย 25 ชั่วโมงต่อสัปดาห์ ซึ่งเป็นเหตุให้รูปแบบการสื่อสารในครอบครัวไม่มีผลต่อการเปิดรับข่าวสารจากโทรทัศน์

1.2 นักเรียนที่มีรูปแบบการสื่อสารในครอบครัว ที่แตกต่างกันจะมีพฤติกรรมการเปิดรับข่าวสารจากวิทยุแตกต่างกันด้วย จากการศึกษาพบว่า การสื่อสารในครอบครัวแบบเปิด จะมี

การเปิดรับข่าวสารจากวิทยุมากกว่า รูปแบบการสื่อสารในครอบครัวแบบปิดแต่ในส่วนของรูปแบบการสื่อสารในครอบครัวแบบปล่อยไม่พบความแตกต่าง ผลของการวิจัยนี้ สอดคล้องกับข้อค้นพบของ พัทณี เขยจรรยา และประทุม ฤกษ์กลาง (2531) ซึ่งพบว่า รูปแบบการสื่อสารในครอบครัวแบบเปิด มีความสัมพันธ์กับการเปิดรับวิทยุ แต่ไม่สอดคล้องกับงานวิจัยของ นิศารัตน์ ทองอุปการ (2538) ที่พบว่ารูปแบบการสื่อสารในครอบครัวไม่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการเปิดรับข่าวสารจากวิทยุ

ครอบครัวแบบเปิด วิทยุรุ่นมีความเป็นอิสระเสรีภาพ ในการทำอะไรก็ได้รวมทั้งการฟังวิทยุ ไม่มีการบังคับหรือห้ามฟัง และเด็กทุกคนสามารถเป็นเจ้าของ วิทยุแบบ Soundabout ได้ เพราะราคาไม่แพง เด็กนักเรียนโดยทั่วไปชอบฟังวิทยุไปพร้อมกับอ่านหนังสือ หรือทำการบ้าน แต่ครอบครัวแบบปิดอาจมีระเบียบ กฎเกณฑ์ หรือการกำกับดูแลที่เข้มงวดกว่า เกรงว่าการฟังวิทยุ อาจทำให้เสียเวลาเรียน หรือการทำอย่างอื่นก็เป็นได้ ดังนั้น นอกจากจะมีการปลูกจิตสำนึก พ่อ-แม่ ในครอบครัวแบบเปิดให้ชี้แนะ อบรม สั่งสอนลูกในเรื่องยาเสพติดแล้ว วิทยุก็เป็นสื่อที่สามารถให้ความรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ หากเด็กรู้จักการเลือกรับฟังรายการที่มีประโยชน์

1.3 นักเรียนที่มีรูปแบบการสื่อสารในครอบครัว ที่แตกต่างกันจะมีพฤติกรรมการเปิดรับข่าวสารจากหนังสือพิมพ์ไม่แตกต่างกัน จากการวิจัยพบว่า นักเรียนที่มีรูปแบบการสื่อสารในครอบครัวแบบปิด แบบเปิด หรือแบบปล่อย จะมีพฤติกรรมการเปิดรับข่าวสารจากหนังสือพิมพ์อยู่ในระดับเดียวกัน และมีการเปิดรับหนังสือพิมพ์ในระดับต่ำทั้งสามกลุ่ม เพราะมีนักเรียนจำนวนน้อยที่อ่านหนังสือพิมพ์ ส่วนใหญ่จึงไม่อ่านเหมือนกัน ซึ่งสอดคล้องกับข้อค้นพบของ พัทณี เขยจรรยา และประทุม ฤกษ์กลาง (2531) ซึ่งพบว่า รูปแบบการสื่อสารภายในครอบครัวไม่มีความสัมพันธ์กันกับการเปิดรับหนังสือพิมพ์ แต่ไม่สอดคล้องกับการวิจัยของ นิศารัตน์ ทองอุปการ (2538) ที่พบว่า รูปแบบการสื่อสารภายในครอบครัวมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการเปิดรับหนังสือพิมพ์

อาจเนื่องจากหนังสือพิมพ์ เป็นสื่อที่ผู้ปกครองเป็นผู้กำหนดการเปิดรับได้ เพราะเป็นสิ่งที่ต้องจัดซื้อ จัดหาเข้ามาในครอบครัว และเป็นสื่อที่บิดา มารดา ยังไม่ค่อยให้ความสำคัญที่จะต้องจัดหามาไว้ในบ้าน อาจจะหาอ่านจากที่ทำงาน หรือถ้าบิดา มารดา มีการศึกษาน้อย หรือมีอาชีพรับจ้าง พวกนี้จะไม่นิยมอ่านหนังสือพิมพ์มากนัก บิดา มารดา จะให้ความสำคัญ

กับสื่อโทรทัศน์ และวิทยุมากกว่า อาจเป็นด้วยเหตุนี้ที่ทำให้เด็กนักเรียนมีการเปิดรับหนังสือพิมพ์ในระดับต่ำ และหนังสือพิมพ์เป็นสื่อที่น่าเสนอในรายละเอียดมาก ผู้อ่านต้องใช้ความตั้งใจที่จะเปิดรับ และต้องใช้เวลาในการเปิดรับด้วย รวมทั้งเป็นสื่อที่ไม่ค่อยมีความดึงดูดใจ ไม่มีภาพ ไม่มีเสียง เหมือนกับโทรทัศน์ หรือวิทยุ อย่างไรก็ตามหนังสือพิมพ์ถูกระบุว่าทำให้เกิดความรู้ ความเข้าใจมากกว่าสื่ออื่นๆ จึงไม่ควรละเลยสื่อหนังสือพิมพ์

สมมติฐานที่ 2 นักเรียนที่มีรูปแบบการสื่อสารในครอบครัวแตกต่างกัน จะมีความรู้และทัศนคติเกี่ยวกับยาบ้าแตกต่างกัน

นักเรียนที่มีรูปแบบการสื่อสารในครอบครัวที่แตกต่างกัน ไม่มีผลต่อระดับความรู้เกี่ยวกับยาบ้าของนักเรียน จากการวิจัยพบว่า นักเรียนส่วนใหญ่มีความรู้เกี่ยวกับยาบ้าอยู่ในระดับปานกลาง คือ กลุ่มที่มีรูปแบบการสื่อสารในครอบครัวแบบปิด มีความรู้เกี่ยวกับยาบ้า เฉลี่ย 10.21 กลุ่มที่มีรูปแบบการสื่อสารในครอบครัวแบบเปิด มีความรู้เกี่ยวกับยาบ้า เฉลี่ย 10.19 และกลุ่มที่มีรูปแบบการสื่อสารในครอบครัวแบบปล่อย มีความรู้เกี่ยวกับยาบ้า เฉลี่ย 9.94 จะเห็นว่าระดับความรู้เกี่ยวกับยาบ้าของการสื่อสารในครอบครัวแบบปิดและแบบเปิด จะมากกว่า การสื่อสารในครอบครัวแบบปล่อยเพียงเล็กน้อย อาจจะเป็นเพราะโรงเรียนเห็นความสำคัญของการต่อต้านการเสพยาบ้า อาจมีการบรรจุความรู้เรื่องยาเสพติด มีการให้ความรู้เกี่ยวกับยาบ้า การป้องกันไม่ให้เกิดเป็นทาสของยาบ้าแก่เด็กนักเรียน นักเรียนทุกคนจึงได้รับข้อมูล ความรู้ จากโรงเรียนเหมือนกัน นอกจากนี้นักเรียนยังได้รับความรู้จากการเปิดรับชมโทรทัศน์ และวิทยุมากอีกด้วย

นักเรียนที่มีการสื่อสารในครอบครัวแบบปิด แบบเปิด และแบบปล่อย น่าจะมีความรู้แตกต่างกันโดยเฉพาะครอบครัวที่มี การสื่อสารในครอบครัว แบบปิด และแบบเปิด ที่บิดามารดา มีโอกาสและเวลาในการสื่อสารกับบุตรมากกว่าครอบครัวที่มีการสื่อสารในครอบครัวแบบปล่อย และน่าจะมากจากการสื่อสารในครอบครัว บิดา มารดา หรือผู้ปกครอง จะสื่อสารในเรื่องอื่นๆ มากกว่า เช่น การตั้งใจเล่าเรียน การเป็นเด็กดี การพูดให้เกรงกลัวยาเสพติด หรือให้ห่างไกลยาเสพติด แต่มิได้ให้ความรู้เกี่ยวกับยาบ้า หรืออาจเป็นไปได้ว่า บิดา มารดา และผู้ปกครอง ก็ไม่มีความรู้เกี่ยวกับยาบ้า อย่างเพียงพอที่จะนำมาอบรมสั่งสอนลูก ซึ่งการวิจัยของ วริศรา วรลัทธษณ์ (2538 : 137) พบว่า บุคคลที่ทำให้นักเรียนเข้าใจเรื่องสิ่งเสพติด และการป้องกันสิ่งเสพติดมากที่สุด คือ ครู / อาจารย์ ซึ่งจะเห็นได้ว่า ครู / อาจารย์ เป็นผู้ที่มิบทบาทในเรื่อง การเผยแพร่

แพร่ ถ่ายทอดความรู้เรื่องสิ่งเสพติด และการป้องกันสิ่งเสพติดมากที่สุด และเป็น ผู้ที่ทำให้นักเรียนเข้าใจมากที่สุด

นักเรียนที่มีรูปแบบการสื่อสารในครอบครัวที่แตกต่างกัน ไม่มีผลต่อทัศนคติเกี่ยวกับ ยาบ้าของนักเรียน จากการวิจัยพบว่า นักเรียนที่มีรูปแบบการสื่อสารในครอบครัวแบบปิด แบบเปิด และแบบปล่อย จะมีค่าเฉลี่ยของทัศนคติเกี่ยวกับยาบ้าในระดับใกล้เคียงกัน จนไม่พบความ แตกต่างในการสื่อสารแต่ละรูปแบบ

ในส่วนของระดับทัศนคติพบว่า นักเรียนมีทัศนคติเชิงบวกเกือบทั้งหมด ถึงร้อยละ 94.8 และที่เหลือจะมีทัศนคติเป็นกลาง ร้อยละ 2.5 เป็นสิ่งที่น่ายินดีที่ไม่มีนักเรียนคนใดเลยที่มี ทัศนคติเชิงลบ ซึ่งก็หมายความว่า นักเรียนโดยส่วนมากเห็นด้วยกับการต่อต้าน การป้องกัน และ การรณรงค์เพื่อแก้ปัญหา ยาบ้า ผู้ที่เสพหรือขายยาบ้า และไม่มีนักเรียนคนใดเลยที่ไม่เห็นด้วยกับ การต่อต้าน หรือในอีกแง่หนึ่งก็คือไม่มีนักเรียนคนใดที่เห็นด้วยกับการเสพ และการขายยาบ้า

ผลการวิจัยนี้สอดคล้องกับผลการวิจัยของ วาริศา พลายนัว (2532) ซึ่งพบว่า รูปแบบการสื่อสารในครอบครัวแบบปิด แบบเปิด แบบปล่อย ไม่มีความสัมพันธ์กับทัศนคติต่อ สถานภาพสตรี และผลการวิจัยของ เนตรชนก บัวนาค (2532) ซึ่งพบว่า นักศึกษาที่มีรูปแบบการ สื่อสารในครอบครัวต่างกัน จะมีทัศนคติต่อเรื่องรักร่วมเพศไม่แตกต่างกัน

เพราะว่าทัศนคติของคนเราต่อเรื่องใดๆ ก็ตาม กำเนิดจากกระบวนการสังคมประกิด หรือการขัดเกลาทางสังคม ซึ่งมีสถาบันสังคมทำหน้าที่เหล่านี้อยู่หลายสถาบัน ได้แก่ ครอบครัว โรงเรียน สื่อมวลชน เป็นต้น และในสถาบันครอบครัวนั้นยังมีอีกหลายมิติที่อาจมีอิทธิพลต่อทัศน คติต่อยาบ้า ไม่ได้กำเนิดมาจากรูปแบบการสื่อสารในครอบครัวเพียงอย่างเดียว อาจเป็นได้ว่า องค์ประกอบอื่นๆ ภายในครอบครัวก็มีความสำคัญ เช่น ความคิดเห็นของบิดา มารดา ต่อ ยาบ้า พฤติกรรมการเปิดรับสื่อของครอบครัว ระดับการศึกษา และอาชีพของบิดา มารดา เป็นต้น

ในสังคมและวัฒนธรรมไทย นอกจากนี้จะไม่สามารถแบ่งแยกได้อย่างเด็ดขาดว่าใน แต่ละครอบครัว มีรูปแบบการสื่อสารในครอบครัวเป็นรูปแบบใดเพียงรูปแบบเดียวได้ นั่นคือ ครอบครัวในสังคมไทยจะมีลักษณะรูปแบบการสื่อสารในครอบครัว เป็นทั้งแบบปิด แบบเปิด แบบ

ปล่อยรวมกันอยู่ เช่น ครอบครัวหนึ่ง ในเรื่องหนึ่ง อาจมีรูปแบบการสื่อสารในครอบครัวเป็นแบบปิด แต่ในเรื่องอื่นอาจมีรูปแบบการสื่อสารในครอบครัวเป็นแบบเปิด หรือจำเป็นต้องมีรูปแบบการสื่อสารในครอบครัวเป็นแบบปล่อย เพราะไม่มีเวลาให้กับครอบครัวเนื่องจากต้องทำงานหนักก็ได้ แต่ในเรื่องเดียวกันนี้ สำหรับอีกครอบครัวหนึ่งก็อาจจะมีการสื่อสารต่างรูปแบบก็ได้ ขึ้นอยู่กับสถานการณ์ เช่น ครอบครัว ก. เข้มงวดกับการออกไปเที่ยวนอกบ้าน (รูปแบบการสื่อสารในครอบครัวแบบปิด) แต่ไม่เข้มงวดกับการเปิดรับสื่อมวลชน (รูปแบบการสื่อสารในครอบครัวแบบเปิด) หรือครอบครัว ข. ไม่เข้มงวดกับการออกไปเที่ยวนอกบ้าน (รูปแบบการสื่อสารในครอบครัวแบบเปิดหรือแบบปล่อย) แต่เข้มงวดกับการเปิดรับสื่อมวลชน (รูปแบบการสื่อสารในครอบครัวแบบปิด)

เมื่อพิจารณาถึงความแตกต่างระหว่างรูปแบบการสื่อสารในครอบครัวกับทัศนคติเกี่ยวกับยาบ้า ผลที่ออกมาจึงปรากฏว่าไม่พบความแตกต่างในด้านรูปแบบการสื่อสารในครอบครัวกับทัศนคติเกี่ยวกับยาบ้า จึงไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่วางไว้

ผลการวิจัยที่พบว่าทางออกในการแก้ปัญหาของนักเรียน เกินครึ่งหนึ่งของนักเรียนคือร้อยละ 61.5 ตอบว่าทางออกในการแก้ปัญหา คือ พูดคุยกับเพื่อนสนิท เป็นสิ่งที่น่าเป็นห่วงในสังคมเมืองที่ บิดา มารดา หรือผู้ปกครอง ต้องดิ้นรนทำมาหากิน เพื่อฐานะทางเศรษฐกิจของครอบครัวหรือด้วยปัญหาสภาพการจราจรที่เป็นอยู่ ทำให้บิดา มารดา หรือผู้ปกครองไม่ค่อยมีเวลาให้กับบุตร เยาวชนส่วนมากจึงใช้เวลาอยู่กับเพื่อน เมื่อเขามีปัญหาบุคคลแรกที่เขาสามารถจะพูดคุยได้สะดวกที่สุดก็คือเพื่อน ถ้าเพื่อนที่เด็กนักเรียนคนนั้นไปปรึกษาด้วยเป็นคนดีก็คงไม่น่าเป็นห่วงนัก แต่ถ้าเพื่อนที่เด็กคนนั้นไปปรึกษาด้วย ให้คำแนะนำไปในทางที่ผิด อาจจะทำให้เด็กปฏิบัติตามที่เพื่อนแนะนำได้ อิริก เอช. อิริคสัน (Erik H. Erikson, 1970 อ้างในวิศิธา วราลักษณ์, 2538) กล่าวว่า เมื่อเด็กเริ่มเข้าโรงเรียน เด็กก็เริ่มเข้าไปเกี่ยวข้องกับสังคมมากขึ้น นั่นคือ การเริ่มรู้จักคบหาสมาคมกับเด็กคนอื่นในรุ่นราวคราวเดียวกัน กลายเป็นเพื่อนกัน และเมื่อเข้าสู่วัยรุ่นตอนต้นเพื่อนก็จะเข้ามามีบทบาทหรือมีอิทธิพลต่อการตัดสินใจของเด็กเอง กรอนlund (Gronlund, 1959 : 232) และเอลิซาเบท บี เฮอร์ลอค (Elizabeth B. Hurlock, 1949&1963 : อ้างในวิศิธา วราลักษณ์, 2538) นักจิตวิทยาวัยรุ่น กล่าวว่า เมื่อเด็กในวัยนี้ได้มีโอกาสรวมกลุ่มกันหรือเป็นเพื่อนกัน จะมีความต้องการที่จะได้รับการยอมรับนับถือจากเพื่อน เด็กจะได้รับรู้บทบาทว่าตนควรปฏิบัติตนอย่างไรเมื่ออยู่รวมกันกับกลุ่มเพื่อน เมื่อเด็กเข้ากับกลุ่มเพื่อนได้ดีก็ทำให้เด็กเกิดความอบอุ่นใจ มีความมั่นใจ ที่เพื่อนยอมรับตนเอง และเกิดความเชื่อมั่นในตนเองรวมถึงผู้อื่นตามมา และจาก

การศึกษาของ สุชา จันทน์เอม (2529 : 31-32) เกี่ยวกับความสัมพันธ์กับเพื่อนของเด็กวัยรุ่นตอนต้น พบว่า เด็กจะเลือกคบเพื่อนเพศเดียวกันเป็นกลุ่มๆ โดยเด็กจะมีเพื่อนที่สนิทมากที่สุดอยู่คนหนึ่งที่สามารถเล่าความลับหรือเรื่องส่วนตัวให้ฟังได้ และเมื่อเด็กเหล่านี้เรียนในระดับสูงขึ้นกลุ่มเพื่อนก็จะมีขนาดเล็กลง และในเรื่องของความสัมพันธ์กับเพศตรงข้ามนั้น พบว่า เด็กหญิงจะรู้สึกสนใจเพศชายก่อน ทั้งนี้เป็นเพราะเด็กหญิงมีวุฒิภาวะทางเพศเร็วกว่าเด็กชายวัยเดียวกันนั่นเอง และในเรื่องของการคบเพื่อนนั้น เด็กในวัยนี้รู้สึกว่า การคบเพื่อนเป็นสิ่งที่สำคัญมาก ดังนั้น กลุ่มเพื่อนจึงมีอิทธิพลต่อเด็กมากเช่นเดียวกัน โดยเด็กจะมีลักษณะการเลือกคบเพื่อนมากขึ้น เช่น มีนิสัยคล้ายตน หรือมีรสนิยมตรงกัน มีทัศนคติคล้ายคลึงกัน เป็นต้น ดังเช่นการศึกษาของ สมบูรณ์ จำจจิต (2514 อ้างใน สุชา จันทน์เอม, 2529:131) เรื่อง ความคิดเห็นในการคบเพื่อนของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้นโรงเรียนสามเสนวิทยาลัย พบว่า ทางด้านลักษณะภายนอก นักเรียนส่วนใหญ่ชอบเพื่อนที่มีหน้าตาดี แสดงความเป็นมิตรอันดับหนึ่ง แต่งกายสะอาดและทันสมัย มีสุขภาพแข็งแรงสมบูรณ์ ด้านบุคลิก/ลักษณะนิสัย คือ ร่าเริง มีอารมณ์ขัน สุภาพเรียบร้อย เข้มแข็ง ว่องไว และทางด้านอารมณ์คือ เป็นคนที่มีความอดทนอดกลั้นความรู้สึกไม่พอใจได้ดี ใจเย็น ไม่แสดงความรู้สึกมากเกินควร และไม่บ่นถึงความทุกข์ยาก ลักษณะด้านการแสดงออกทางสังคมคือ มีนิสัยชอบช่วยเหลือผู้อื่น มีอารมณ์ขัน ใจเย็น เรียบร้อย และรักความยุติธรรม ลักษณะด้านความสามารถทั่วไป คือ ชอบเพื่อนที่มีความสามารถด้านการศึกษา การพูด การเรียน ศิลปะและร้องเพลง ส่วนในด้านการปรับตัวเข้ากับผู้อื่นนั้น พบว่า ชอบเพื่อนที่มีความเกรงใจและเห็นใจผู้อื่น ชอบช่วยเหลือผู้อื่น รู้จักกาลเทศะ ไม่ถือตัว และไม่ขัดใจเพื่อน และในด้านการให้ความช่วยเหลือทางสังคม พบว่า เด็กชอบเพื่อนที่ยอมรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น ไม่เอาเปรียบผู้อื่น พุดจาสุภาพ มีความอดทนช่วยเพื่อนทำงานเต็มที่ ให้อภัยในความผิดพลาดของผู้อื่น และไม่ถือตัว เป็นต้น แต่เมื่อพิจารณาจากบุคคลที่นักเรียนไว้วางใจมากที่สุด 3 อันดับแรกนั้น นักเรียนส่วนใหญ่ ถึงร้อยละ 61.5 ไว้วางใจมารดาเป็นอันดับที่หนึ่ง ก็ยังเป็นสิ่งที่แสดงถึงความสัมพันธ์ในครอบครัว ความผูกพันระหว่างมารดาและบุตร ยังคงเป็นสิ่งที่สามารถยึดเหนี่ยวจิตใจของเด็กได้

สมมติฐานที่ 3 นักเรียนที่มีการเปิดรับสื่อมวลชนมาก จะมีระดับความรู้และทัศนคติเกี่ยวกับยาบ้าสูงด้วย

จากสมมติฐานที่ว่านักเรียนที่มีการเปิดรับสื่อมวลชนมาก จะมีระดับความรู้และทัศนคติเกี่ยวกับยาบ้าสูงด้วย อาจแยกพิจารณาสื่อมวลชนออกเป็น 3 ประเภท คือ โทรทัศน์ วิทยุ และหนังสือพิมพ์

ผลการวิเคราะห์ พบว่า นักเรียนที่มีการเปิดรับสื่อโทรทัศน์มาก ไม่มีความสัมพันธ์กับระดับความรู้และทัศนคติเกี่ยวกับยาบ้า

พิจารณาการเปิดรับโทรทัศน์ของนักเรียนที่เปิดรับทุกวัน ถึงร้อยละ 76.5 คือรับมาก เป็นส่วนใหญ่ และในแต่ละวันเปิดรับโทรทัศน์มากกว่า 3 ชั่วโมง ถึงร้อยละ 62.5 แต่เมื่อพิจารณาถึงเนื้อหาในการเปิดรับกลับพบว่า เนื้อหาที่นักเรียนส่วนใหญ่เปิดรับคือ ละคร/ภาพยนตร์ รองลงมาคือ กีฬา จากเนื้อหาที่นักเรียนเปิดรับ แทบจะไม่มีเนื้อหาเกี่ยวกับยาบ้ารวมอยู่ด้วยเลย เนื้อหาที่เด็กได้รับจากโทรทัศน์ส่วนใหญ่ก็จะเป็นเรื่องของการจับกุมผู้ค้า/ผู้ผลิต/ผู้เสพ ดังนั้นจึงไม่พบว่า การเปิดรับมากจะมีผลต่อความรู้ เกี่ยวกับยาบ้า ซึ่งไม่ค่อยจะมีนำเสนอในโทรทัศน์

และผลการวิเคราะห์การเปิดรับสื่อวิทยุ พบว่า นักเรียนที่มีการเปิดรับสื่อวิทยุมาก ไม่มีความสัมพันธ์กับระดับความรู้และทัศนคติเกี่ยวกับยาบ้าเช่นกัน

พิจารณาการเปิดรับวิทยุของนักเรียน ซึ่งนักเรียนเปิดรับวิทยุทุกวัน แคร้อยละ 27.8 แสดงถึงมีการเปิดรับในระดับต่ำ และเปิดรับต่อวันแค่ 1-2 ชั่วโมง รวมทั้งเนื้อหาส่วนใหญ่ที่เด็กนักเรียนเปิดรับก็เป็นรายการเพลง ซึ่งจากการเปิดรับวิทยุของนักเรียนก็อาจพิจารณาได้ว่าไม่น่าจะมีเนื้อหาที่เกี่ยวกับยาบ้าอยู่ในเนื้อหาที่เปิดรับ นอกจากนี้เด็กนักเรียนยังบอกว่าเนื้อหาส่วนใหญ่ที่ได้รับจากสื่อวิทยุ คือ การป้องกันและรณรงค์ต่อต้าน จึงไม่มีความสัมพันธ์กันระหว่างการเปิดรับวิทยุกับความรู้เกี่ยวกับยาบ้า

ส่วนผลการวิเคราะห์การเปิดรับสื่อหนังสือพิมพ์ พบว่า นักเรียนที่มีการเปิดรับสื่อหนังสือพิมพ์มาก จะมีความรู้เกี่ยวกับยาบ้าในระดับสูง แต่ไม่มีความสัมพันธ์กับทัศนคติ

พิจารณาจากการเปิดรับหนังสือพิมพ์ของนักเรียน พบว่า เนื้อหาที่นักเรียนส่วนใหญ่เปิดรับจะเป็นเรื่องของความบันเทิง ดารา นักร้อง รองลงมาเป็นเรื่องกีฬา และละคร ตามลำดับ และสิ่งที่นักเรียนได้รับจากหนังสือพิมพ์เกี่ยวกับยาบ้า คือ การจับกุมผู้ค้า/ผู้ผลิต/ผู้เสพ

การที่นักเรียนอ่าน หนังสือพิมพ์แล้วมีผลต่อความรู้เกี่ยวกับยาบ้าของนักเรียน อาจเป็นเพราะคุณสมบัติของหนังสือพิมพ์ที่นอกจากจะเป็นสื่อที่มีความคงทนถาวรแล้วยังสามารถเสนอรายละเอียดได้มากกว่าสื่อประเภทอื่น กล่าวคือผู้รับสารสามารถอ่านบทวนซ้ำได้ทันทีที่ต้องการ และการนำเสนอเรื่องเกี่ยวกับยาบ้า ก็สามารถนำเสนอข้อมูลแบบอธิบายได้ละเอียดกว่าสื่ออื่น จึงอาจเป็นเหตุให้การเปิดรับสื่อหนังสือพิมพ์มีความสัมพันธ์กับระดับความรู้เกี่ยวกับยาบ้าของนักเรียน

การนำเสนอเรื่องเกี่ยวกับยาบ้าของสื่อโทรทัศน์ และสื่อวิทยุ โดยมากจะนำเสนอในรูปของข่าว การจับกุมผู้ค้า/ผู้ผลิต/ผู้เสพ หรือพฤติกรรมของผู้เสพยาบ้า แทบจะไม่มี การให้ความรู้เกี่ยวกับยาบ้าเลย จึงเป็นเหตุให้การเปิดรับสื่อ 2 ประเภทนี้ไม่มีความสัมพันธ์กับระดับความรู้ของนักเรียน

การวิจัยนี้บางส่วนสอดคล้องกับผลการวิจัยของ เพ็ญจันทร์ สุทธิพิเชษฐกุล (2534) ที่พบว่า พฤติกรรมการเปิดรับข่าวสารจากสื่อมวลชน และการเปิดรับสื่อหนังสือพิมพ์ วิทยุ โทรทัศน์ ไม่มีความสัมพันธ์กับระดับความรู้เกี่ยวกับโทษและพิษภัยของบุหรี่ และการเปิดรับสื่อหนังสือพิมพ์ วิทยุ โทรทัศน์ ไม่มีความสัมพันธ์กับทัศนคติต่อการไม่สูบบุหรี่ และยังสอดคล้องกับการวิจัยของ วาริตา พลายนัว (2532) ที่ว่า การเปิดรับสื่อมวลชนไม่มีความสัมพันธ์กับทัศนคติต่อสถานภาพสตรี

ผลการวิจัยที่เกี่ยวกับการเปิดรับสื่อมวลชนกับความรู้และทัศนคติเกี่ยวกับยาบ้า ที่ไม่เป็นไปตามสมมติฐาน สอดคล้องกับการวิจัยของ วรียา สุวสิน (2534) ที่พบว่า พนักงานขับรถที่มีการเปิดรับข่าวสารการรณรงค์เรื่องยาบ้าในระดับที่แตกต่างกัน ไม่มีความสัมพันธ์กับความรู้เกี่ยวกับโทษและพิษภัยของยาบ้า

ซึ่งในสังคมของเด็กนักเรียน การที่จะได้รับความรู้และทัศนคติที่ถูกต้องเกี่ยวกับยาบ้า อาจจะไม่ได้อาจมาจากสถาบันสื่อมวลชนเพียงสถาบันเดียว เพราะเด็กนักเรียนยังมีสถานบันการศึกษา สถาบันครอบครัว ที่เด็กเข้าไปเกี่ยวข้องด้วย ดังการวิจัยของ วาริตา วราลักษณ์ (2538:141) ที่พบว่านักเรียนส่วนใหญ่รับรู้เรื่องสิ่งเสพติดและการป้องกันสิ่งเสพติดจากการเรียนในโรงเรียน

หรือจากครู/อาจารย์มากที่สุด ดังนั้นสถาบันสื่อมวลชนเพียงสถาบันเดียวอาจจะไม่มีผลต่อความรู้ และทัศนคติเกี่ยวกับยาบ้าของเด็ก ยังคงต้องอาศัยสถาบันอื่นๆ ควบคู่ไปด้วย ดังเช่นที่ โจเซฟ ที แคลปเปอร์ (1960:อ้างใน วาริศา พลายบัว) ได้เสนอแนวความคิดเกี่ยวกับอิทธิพลของสื่อมวลชนที่มีต่อการเปลี่ยนแปลงทัศนคติของบุคคลไว้ว่า สื่อมวลชนอาจเปลี่ยนแปลงทัศนคติของประชาชนได้เล็กน้อย และมักเป็นทัศนคติที่ยังไม่มั่นคง การเปลี่ยนแปลงทัศนคติที่ฝังรากลึก หรือเปลี่ยนแปลงไปในทิศทางตรงข้ามนั้นเป็นไปได้ยาก อาจเปลี่ยนแปลงได้บ้าง แต่ต้องใช้เวลาและบุคคลต้องได้รับข่าวสารเพียงพอ นอกจากนี้อิทธิพลที่สื่อมวลชนมีต่อประชาชนนั้นก็ไม่ได้เป็นอิทธิพลโดยตรง แต่เป็นอิทธิพลโดยอ้อมซึ่งขึ้นอยู่กับปัจจัยต่างๆ เช่น ความมีใจโน้มเอียงการเลือกรับสาร อิทธิพลของบุคคลและกลุ่ม เป็นต้น

ทัศนคติของคนเราเกิดขึ้นจากการเรียนรู้ผ่านกระบวนการขัดเกลาทางสังคม (Socialization) ครอบครัว โรงเรียน และสื่อมวลชน ต่างก็เป็นหนึ่งในหลายสถาบันที่ทำหน้าที่ในกระบวนการนี้

จากการวิจัยของ ปัญญา ดาวจรัสแสงชัย (2527) ศึกษาการเปิดรับสื่อมวลชนกับความรู้และทัศนคติการทำแท้งของสตรีชนบทประเทศไทย พบว่า การเปิดรับสื่อมวลชนแทบจะไม่มีความสัมพันธ์กับทัศนคติการทำแท้ง

การวิจัยของ จารุวรรณ กันทะนิตย์ (2531) ศึกษาการเปิดรับสื่อมวลชนกับทัศนคติต่อเรื่องรักร่วมเพศของนักศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาในเขตกรุงเทพมหานคร พบว่า การเปิดรับสื่อมวลชนไม่มีความสัมพันธ์ต่อทัศนคติต่อเรื่องรักร่วมเพศ

เหตุที่การเปิดรับสื่อมวลชนของนักเรียนไม่ได้มีความสัมพันธ์กับความรู้และทัศนคติเกี่ยวกับยาบ้าของนักเรียน ปัจจัยหลักที่ควรพิจารณามี 2 อย่าง คือ สื่อมวลชนที่นักเรียนเปิดรับ ไม่ได้เปิดรับในเรื่องของยาบ้า แต่เปิดรับในเรื่องอื่นๆ หรือเปิดรับสื่อมวลชนเพื่อความบันเทิงมากกว่า Samuel L. Becker กล่าวว่า บุคคลจะเปิดรับข่าวสารเพื่อต้องการทราบข้อมูลที่ตนเองสนใจ อยากรู้ อีกสาเหตุหนึ่ง น่าจะมาจากสื่อมวลชนไม่ได้นำเสนอข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับยาบ้า แต่จะนำเสนอเรื่องการจับกุม หรือเตือนใจให้หลีกเลี่ยงมากกว่า ดังนั้นสื่อมวลชนที่นักเรียนเปิดรับจึงไม่มีผลต่อความรู้และทัศนคติของนักเรียน

สมมติฐานที่ 4 นักเรียนชายและนักเรียนหญิง มีระดับความรู้และทัศนคติเกี่ยวกับยาบ้าแตกต่างกัน

นักเรียนเพศชายและหญิง มีระดับความรู้และทัศนคติเกี่ยวกับยาบ้าไม่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ จะเห็นได้ว่าในปัจจุบัน เพศชายและหญิงมีโอกาสทางการศึกษาและสิทธิเสรีภาพในการแสวงหาข้อมูลข่าวสารการเปิดรับสื่อมวลชนได้อย่างเท่าเทียมกัน อีกทั้งรูปแบบในการดำเนินชีวิตแต่ในละวัน สิ่งแวดล้อมในโรงเรียน กลุ่มเพื่อน การสนทนาพูดคุยกับสื่อบุคคล ก็อยู่ในลักษณะที่คล้ายคลึงกัน จึงทำให้ได้รับข้อมูลข่าวสารในเรื่องของยาบ้าในปริมาณและลักษณะที่ใกล้เคียงกัน ดังนั้นสิ่งเหล่านี้จึงมีส่วนสำคัญที่ส่งผลและหล่อหลอมให้นักเรียนชายและหญิงมีความรู้และทัศนคติเกี่ยวกับยาบ้าไม่แตกต่างกัน ซึ่งแตกต่างจากการวิจัยของ วริศรา วราลักษณ์ (2538) ที่พบว่า นักเรียนหญิงมีระดับความรู้ ความเข้าใจเรื่องสิ่งเสพติดและการป้องกันสิ่งเสพติดแตกต่างจากนักเรียนชาย เช่นเดียวกับการศึกษาวิจัยของนักจิตวิทยาวัยรุ่นคือ Freeman และ Flory (อ้างใน วิมลพรรณ รวยรื่น : 2537, 60) ได้ทดสอบความสามารถทางด้านความคิดของเด็กชายและเด็กหญิงวัยรุ่นตอนต้น พบว่า เด็กชายจำนวน 15 คน มีคะแนนเฉลี่ยจากการทดสอบ 245.7 คะแนน และเด็กหญิงจำนวน 11 คน มีคะแนนเฉลี่ย 246 คะแนน ซึ่งมีความแตกต่างกันเพียงเล็กน้อย

งานวิจัยนี้สอดคล้องกับงานวิจัยของ แววดา ธนบัตร (2534) ที่พบว่า เพศไม่มีความสัมพันธ์กับความรู้และทัศนคติ จากการรณรงค์ต่อต้านยาบ้า และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ ศรเทพ เริงยุทธนาชีวิน (2538) ที่พบว่า เพศไม่มีความสัมพันธ์กับความรู้เกี่ยวกับสารด้านการป้องกันยาเสพติดที่ได้รับจากสื่อมวลชนและสื่อบุคคล และเพศไม่มีความสัมพันธ์กับทัศนคติต่อการใช้ยาเสพติดและการป้องกัน นอกจากนี้จากการศึกษาส่วนใหญ่ของนักจิตวิทยาที่มีชื่อเสียง คือ Jean Piaget (อ้างใน วิมลพรรณ รวยรื่น : 2527, 71) พบว่าเพศไม่มีความแตกต่างกับพัฒนาการทางด้านการรับรู้ (Cognitive Development)

อย่างไรก็ตาม ผลการสำรวจความรู้ความเข้าใจเรื่องยาบ้าของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้นในครั้งนี้ ทำให้ผู้วิจัยพบว่า นักเรียนกลุ่มนี้มี 'ภูมิคุ้มกัน' มิให้ตนเองตกเป็นทาสของยาบ้าพอสมควร โดยพิจารณาได้จากระดับความรู้เกี่ยวกับยาบ้า ของนักเรียนกลุ่มที่มีความรู้เกี่ยวกับยาบ้ามาก รวมกับนักเรียนที่มีความรู้ปานกลาง มีจำนวนเกินครึ่งคือ ร้อยละ 63.8 คำถามที่

นักเรียนส่วนใหญ่ตอบถูก จะเกี่ยวกับอาการของผู้เสพยาบ้า ส่วนคำถามที่นักเรียนตอบผิดจะเป็นเรื่องของกฎหมาย ที่นักเรียนยังสับสนในเรื่องการลงโทษตามกฎหมาย ระหว่างผู้เสพและผู้ขายยาบ้า ที่สำคัญคือทัศนคติเกี่ยวกับยาบ้าพบว่านักเรียนกลุ่มนี้มีทัศนคติเชิงบวก คือ เห็นด้วยกับการต่อต้านการเสพยาบ้าเกือบทั้งหมดของกลุ่มตัวอย่างคือ ร้อยละ 94.8 และมีเพียงร้อยละ 2.5 เท่านั้น ที่มีทัศนคติเชิงลบ หรือไม่เห็นด้วยกับการต่อต้านการเสพยาบ้า

สมมติฐานที่ 5 นักเรียนที่ศึกษาระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1, 2 และ 3 มีความรู้และทัศนคติเกี่ยวกับยาบ้าแตกต่างกัน

นักเรียนที่ศึกษาระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1, 2 และ 3 มีความรู้และทัศนคติเกี่ยวกับยาบ้าไม่แตกต่างกัน นักเรียนกลุ่มที่ทำการศึกษานี้มีอายุอยู่ในช่วง 13-15 ปี ซึ่งเป็นกลุ่มที่มีอายุใกล้เคียงกันมาก และระดับการศึกษาก็อยู่ในระดับที่ใกล้เคียงกันคือ อยู่ในระดับมัธยมศึกษาตอนต้นเช่นเดียวกัน ดังนั้นการรับรู้ สภาพแวดล้อม การเปิดรับสื่อมวลชนจะใกล้เคียงกันมาก ทำให้ระดับความรู้และทัศนคติไม่แตกต่างกัน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ศรเทพ เริงยุทธนาชีวิน ที่พบว่าอายุไม่มีความสัมพันธ์กับความรู้และทัศนคติต่อการใช้ยาเสพติดและการป้องกัน แต่การวิจัยของ ศรเทพ พบว่า การศึกษามีความสัมพันธ์กับความรู้และทัศนคติต่อการใช้ยาเสพติดและการป้องกัน เนื่องจากกลุ่มที่ศึกษาของ ศรเทพ เป็นกลุ่มที่มีระดับการศึกษาแตกต่างกันอย่างชัดเจน คือระดับมัธยมศึกษาตอนต้น และระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย แต่อายุไม่มีความสัมพันธ์กับระดับความรู้และทัศนคติต่อการป้องกันและการใช้ยาเสพติด งานวิจัยนี้ไม่สอดคล้องกับงานวิจัยของ วริศรา วราลักษณ์ (2538) ที่พบว่า นักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้นชั้นปีที่ 1, 2 และ 3 มีระดับความรู้ ความเข้าใจเรื่องสิ่งเสพติดและการป้องกันสิ่งเสพติดแตกต่างกัน

เหตุที่ทัศนคติของกลุ่มนักเรียนไม่มีความแตกต่างกัน อาจเป็นเพราะระดับความรู้เกี่ยวกับยาบ้าของกลุ่มนักเรียนอยู่ในระดับเดียวกัน ตามทฤษฎีการสื่อสารของ เดวิด เบอริโล (David Berlo, 1930 อ้างใน ศรเทพ เริงยุทธนาชีวิน) ที่ว่าทัศนคติคือ ความเชื่อ ค่านิยม และอุดมการณ์ มีพื้นฐานมาจากความรู้และประสบการณ์ ดังนั้นเมื่อความรู้ไม่มีความแตกต่างกัน ทัศนคติก็น่าจะไม่มีความแตกต่างกันด้วย ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ อรสา ปานขาว (2527) ได้ศึกษาเรื่องพฤติกรรมการเปิดรับสารด้านการป้องกันกับยาเสพติดทางวิทยุ และโทรทัศน์ของประชาชนใน

เขตชุมชนแออัด คลองเตย พบว่า ชาวชุมชนแออัด คลองเตย ที่มีอายุต่างกันจะมีความรู้เกี่ยวกับ สารด้านการป้องกันยาเสพติดทางวิทยุ และโทรทัศน์ไม่แตกต่างกัน

การที่ผลการวิจัยเป็นเช่นนี้อาจเป็นเพราะ หลักสูตรการเรียนการสอนเรื่องสิ่งเสพติด/ยาเสพติดในสถานศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2533 ของกรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ ได้มีการสอดแทรกเนื้อหา เรื่องยาเสพติดและการป้องกันสิ่งเสพติด ไว้ในวิชาต่างๆ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 และมัธยมศึกษาปีที่ 2 ได้แก่ วิชาสุขศึกษา พ.013 มีเนื้อหาเรื่องการหลีกเลี่ยงสิ่งเสพติด และการใช้ยาสามัญประจำบ้าน และยาสมุนไพร วิชาสังคมศึกษา ส.101 เป็นเนื้อหาเกี่ยวกับการปฏิบัติตามหลักธรรมในการพัฒนาตนเอง และวิชาวิทยาศาสตร์ ว.203 ซึ่งมีเนื้อหาเกี่ยวกับการหลีกเลี่ยงสิ่งเป็นพิษในอาหาร ดังนั้นจากโครงสร้างหลักสูตรดังกล่าวทำให้ผู้ศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้น จดจำเนื้อหาและความรู้ต่างๆ เกี่ยวกับสิ่งเสพติดได้และนำมาเกี่ยวโยงกับความรู้เกี่ยวกับยาบ้า

ในช่วงนี้มีการตื่นตัวกันอย่างมากในการต่อต้านการเสพยาบ้า ทำให้สถานศึกษาต่างๆ มีการเผยแพร่ข่าวสารเกี่ยวกับยาบ้าให้กับนักเรียน รวมทั้งให้อาจารย์ประจำชั้นของนักเรียนทุกระดับชั้น มีการให้ความรู้ คำแนะนำ เกี่ยวกับยาบ้าแก่นักเรียน ในการตรวจความเรียบร้อยของห้องเรียนตอนเช้าด้วย และมีการให้ความรู้แก่เด็กนักเรียนในวิชาแนะแนวอีกด้วย

ผนวกกับการเสนอข่าวของสื่อมวลชนมีมาก เนื่องจากนโยบายของรัฐบาลเน้นการปราบปรามยาบ้า ทำให้ประชาชนไม่เฉพาะเด็กนักเรียนมีโอกาสมากในการรู้และเรียนรู้เรื่องราวของยาบ้าในยุคปัจจุบัน

ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัย

1. ควรทำการวิจัยในลักษณะเดียวกันนี้ กับนักเรียนในสถานศึกษาประเภทสตรีล้วนหรือชายล้วน เพื่อนำผลการวิจัยมาเปรียบเทียบ ระหว่างสถานศึกษาประเภทสหศึกษา กับสถานศึกษาสตรีล้วนและชายล้วน เพื่อให้ได้ข้อมูลเกี่ยวกับนักเรียนที่แท้จริง

2. ทำการวิจัยกับนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย ซึ่งนับเป็นช่วงสำคัญของวัยรุ่น เพื่อทราบแนวคิดและทัศนคติของเด็กนักเรียนในเรื่องเกี่ยวกับยาเสพติด

3. เนื่องจากรูปแบบการสื่อสารในครอบครัวของนักเรียนไม่มีบทบาทมากนักต่อการสร้างความรู้ ความเข้าใจ เรื่องยาเสพติด ดังนั้นเพื่อศึกษารูปแบบการสื่อสารในครอบครัวให้ลึกซึ้งยิ่งขึ้น จึงควรศึกษาเด็กวัยรุ่นที่ติดสิ่งเสพติด เพื่อศึกษาเปรียบเทียบการสื่อสารในครอบครัวของกลุ่มนักเรียนที่ไม่ได้ติดสิ่งเสพติดกับกลุ่มที่ติดสิ่งเสพติด เพื่อนำผลการศึกษามาวางแผน และให้การสนับสนุนด้านครอบครัวและสื่อมวลชน

4. ควรมีการวิจัยการสื่อสารในครอบครัวให้มากขึ้น โดยการปรับปรุงแบบสอบถามให้มีความละเอียด สามารถวัดรูปแบบการสื่อสารในครอบครัวและแยกประเภทได้อย่างชัดเจน เนื่องจากครอบครัวเป็นสถาบันแรกในการเรียนรู้ของมนุษย์ผ่านกระบวนการขัดเกลาทางสังคม ฉะนั้นการศึกษาการสื่อสารที่เกิดขึ้นจะเป็นข้อมูล และแนวทางต่อการวางแผน เพื่อพัฒนาเยาวชนและสังคมต่อไป

5. ควรมีการศึกษาถึงความรู้และทัศนคติของกลุ่มตัวอย่างอื่น เช่น นักเรียนอาชีวศึกษา ผู้ใช้แรงงาน ตลอดจนกลุ่มอื่นๆ ที่มีแนวโน้มในการเสพยาบ้า ว่ามีระดับความรู้และทัศนคติเกี่ยวกับยาบ้าเป็นอย่างไร เพื่อเป็นแนวทางป้องกันและแก้ไขการเสพยาบ้าต่อไป ตลอดจนสร้างทัศนคติให้เห็นถึงโทษของการเสพยาบ้า

6. ควรมีการศึกษาถึงผลของการสื่อสารรณรงค์ต่อต้านการเสพยาบ้า ทางสื่อแต่ละชนิด คือ สื่อมวลชน สื่อบุคคล และสื่อเฉพาะกิจ เพื่อให้ทราบถึงข้อดี-ข้อเสียของสื่อแต่ละชนิด และนำมาเปรียบเทียบ เพื่อวางแผนการใช้สื่อให้เกิดผลต่อผู้รับสารให้มากที่สุด

ข้อเสนอแนะทั่วไป

สื่อมวลชน

1. ในการสื่อสารรณรงค์ต่อต้านการเสพยาบ้า ผู้วิจัยเห็นว่าควรที่จะเน้นการสื่อสารผ่านสื่อมวลชน ให้มากกว่าที่เป็นอยู่ในปัจจุบัน และควรมีการเผยแพร่ข่าวสารความรู้เรื่อง “ยาบ้า” อย่างสม่ำเสมอ เนื่องจากการเผยแพร่ที่เป็นอยู่ขึ้นอยู่กับว่าสื่อแต่ละชนิดจะมีเวลา หรือมีเนื้อที่ที่จะช่วยเผยแพร่มากนักน้อยเพียงใด ซึ่งเป็นเพียงการให้ความร่วมมือในการเผยแพร่ และเป็นเรื่องของการจับกุมเป็นหลัก ทำให้ข่าวสารไม่ต่อเนื่อง ไม่ครบวงจร ดังนั้นสื่อทุกชนิดควรที่จะมีบทบาทในการเผยแพร่ข่าวสารอย่างสม่ำเสมอ เนื่องจากปัญหาต่อการเสพยาบ้ามักจะเป็นปัญหาที่ต่อเนื่องตามมา ก่อให้เกิดเป็นปัญหาสังคม และการเสนอข่าวสารเกี่ยวกับยาเสพติดในเรื่องการ

จับกุมนั้นไม่มีประโยชน์เท่ากับการให้ความรู้ การป้องกันตนเองให้ปลอดภัยจากเพื่อนชักชวนให้เสพยา และเรื่องอันตราย หรือพฤติกรรมของผู้ติดยาบ้า

2. การนำเสนอหรือการรณรงค์ต่อต้านการเสพยาบ้าทางสื่อมวลชนแต่ละประเภท

2.1 โทรทัศน์ เป็นสื่อมวลชนที่นักเรียนนิยมเปิดรับมากที่สุด ควรมีการผลิตรายการความรู้ สปอตโฆษณา และนำเสนออย่างสม่ำเสมอต่อเนื่อง หรือสอดแทรกความรู้เกี่ยวกับยาเสพติดในละคร/ภาพยนตร์ รายการเกมโชว์ ซึ่งเป็นรายการที่นักเรียนนิยมรับชมกันมาก

2.2 วิทยุ เป็นสื่อมวลชนที่นักเรียนนิยมเปิดรับรองจากโทรทัศน์ และก็เป็นสื่อที่เปิดรับได้ง่าย ควรขอความร่วมมือจากทุกสถานี และผู้ดำเนินรายการ โดยให้สอดแทรกข่าวสารหรือความรู้เกี่ยวกับยาบ้าในทุกๆ ช่วงเวลา โดยเฉพาะรายการเพลงที่นักเรียนนิยมรับฟังมากที่สุด

2.3 หนังสือพิมพ์ ถึงแม้จะเป็นสื่อที่นักเรียนเปิดรับน้อย แต่เป็นสื่อที่ให้รายละเอียดได้มาก คงทน สามารถเปิดรับได้ตลอดเวลา และนักเรียนระบุว่าหนังสือพิมพ์ทำให้มีความรู้ และความเข้าใจในเรื่องยาบ้า ดังนั้นหนังสือพิมพ์ควรลงเนื้อหาข่าวสาร ความรู้ กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับยาบ้า นอกจากจะเป็นประโยชน์กับเด็กแล้วยังเป็นประโยชน์แก่บิดา มารดา หรือผู้ปกครองด้วย และสำหรับผู้ปกครองควรกระตุ้นให้เยาวชน รักการอ่านหนังสือพิมพ์ให้มากขึ้น และผู้ที่เผยแพร่ข้อมูลข่าวสารยาเสพติดเลือกเสนอข่าวสารที่เด็กสนใจมีรูปแบบการเสนอในส่วนที่เด็กชอบอ่านคือ หน้าบันเทิง และสอดแทรกความรู้ลงในละคร/ภาพยนตร์

3. นอกจากความรู้ในเรื่องของยาบ้าแล้ว สื่อมวลชนควรมีการเผยแพร่ข่าวสารที่สนับสนุนความมั่นคงของครอบครัว และส่งเสริมความสัมพันธ์อันดีของครอบครัว

รัฐบาล

1. รัฐบาลควรกำหนดนโยบายการพัฒนาครอบครัว และเยาวชนอย่างชัดเจน กำหนดให้เป็นส่วนหนึ่งของแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ พร้อมทั้งรณรงค์ให้ประชาชนตระหนักถึงความสำคัญของครอบครัว การให้ความรัก ความอบอุ่น แก่บุตรหลาน
2. กำหนดให้สื่อมวลชนทุกประเภทต้องให้ความร่วมมือในการรณรงค์เผยแพร่ การต่อต้าน การเสพยาบ้า ตามที่รัฐบาลกำหนด
3. กำหนดหลักสูตรการเรียนการสอน ให้ความรู้เรื่องสิ่งเสพติดเป็นวิชาเรียนในหลักสูตรตั้งแต่ระดับประถมศึกษา

ครอบครัว

1. บิดา มารดา และผู้ปกครอง ต้องให้ความสำคัญแก่ครอบครัว ตระหนักถึงบทบาทและหน้าที่ต่อครอบครัว รวมทั้งให้ความสนใจในการสร้างความสัมพันธ์อันดีระหว่างสมาชิกในครอบครัว รูปแบบการสื่อสารในครอบครัวทั้งแบบปิด แบบเปิดและแบบปล่อย ต่างก็มีข้อดีและข้อด้อยในตัวเอง หากนำมาประยุกต์ใช้ โดยเลือกสรรข้อดี และประโยชน์ของรูปแบบการสื่อสารในครอบครัวแต่ละแบบมาผสมผสานใช้ให้เหมาะสมกับสถานการณ์ และสภาพครอบครัวของตน ก็จะก่อให้เกิดผลดีต่อครอบครัวได้
2. จากผลการวิจัยครั้งนี้ พบว่า มารดาเป็นบุคคลที่นักเรียนไว้ใจมากที่สุด เป็นอันดับหนึ่ง ดังนั้นจึงเป็นเรื่องสำคัญและจำเป็นที่มารดาควรมีความรู้ ความเข้าใจ เกี่ยวกับยาบ้า จนสามารถให้ความรู้ คำแนะนำแก่บุตรได้ และมารดาควรมีเวลาอบรม ดูแลเลี้ยงดูบุตร เพราะจากการวิจัยพบว่า เพื่อนจะเป็นบุคคลที่นักเรียนพูดคุยด้วยเมื่อมีปัญหา ถ้าครอบครัวอบอุ่น นักเรียนยอมหันหน้ามาพูดคุยปรึกษาหารือกับบุคคลในครอบครัวมากกว่าจะไปหาเพื่อน หรือบิดา มารดา ผู้ปกครอง ควรทำตัวเหมือนเป็นเพื่อนของลูก ทำให้ลูกไว้ใจ สามารถปรึกษาปัญหา พูดคุยได้ทุกเรื่อง
3. ในขณะที่เพื่อนเป็นบุคคลที่นักเรียนจะพูดคุยปรึกษาเมื่อมีปัญหา ดังนั้น บิดา มารดา หรือผู้ปกครอง ควรที่จะทำความรู้จักสนิทสนม คำนึงกับเพื่อนทุกคนของลูก โดยการ

เปิดโอกาสให้ลูกชวนเพื่อนๆ มาที่บ้านได้ไม่ว่าจะเป็นเพื่อนหญิงหรือเพื่อนชาย หากเมื่อมีปัญหาใด อาจสอบถามจากเพื่อนๆ ของลูกก็ได้

4. สร้างความสัมพันธ์ที่ดีภายในบ้าน บิดามารดาควรมีความรักใคร่ปรองดองกัน พยายามเว้นที่จะทะเลาะเบาะแว้งแยกคู่หรือหย่าร้างกัน รวมทั้งให้มีหลักประกันมั่นคงในด้านการเงินและสังคม บิดามารดาควรประกอบอาชีพที่สุจริตเป็นตัวอย่างที่ดีแก่เด็ก ให้ความรักลูกทุกคนเท่าเทียมกัน พยายามจัดให้สมาชิกทุกคนในบ้านมีเวลาเป็นของบ้าน ได้มีโอกาสพูดคุยปัญหาต่างๆ ใครมีปัญหาให้คำแนะนำปรึกษากันได้

5. บิดามารดาและผู้ปกครองควรถือเป็นหน้าที่ที่จะต้องอบรมดูแลบุตรหลานของตนให้มีความประพฤติดีให้ความรัก ความอบอุ่น และชี้แจงแนะนำในสิ่งที่ถูกต้องเพื่อช่วยให้เด็กปรับตัวได้เหมาะสม

6. บิดามารดาและผู้ปกครองควรให้ความเป็นกันเองกับบุตรหลาน พูดคุยกันอย่างสนิทสนม เพื่อให้เด็กเกิดความไว้วางใจ และไม่คิดปิดบังแม้กระทั่งปัญหาส่วนตัว เช่น ปัญหาเกี่ยวกับเรื่องเพศ การคบเพื่อนต่างเพศตลอดจนการเลือกคู่แต่งงาน เป็นต้น

7. บิดามารดาและผู้ปกครอง ควรอบรมให้เด็กมีความสามารถในการใช้เงิน การรู้จักประหยัด และสนใจในการประกอบอาชีพ เห็นความสำคัญของการประกอบอาชีพ และมีทัศนคติที่ดีต่ออาชีพต่างๆ

8. บิดามารดาและผู้ปกครองควรประพฤติตนเป็นแบบอย่างที่ดี มีหลักศีลธรรม ในการครองตนทำให้การดำเนินชีวิตเป็นไปอย่างถูกต้องตามระเบียบสังคมวัฒนธรรม เพื่อให้เด็กยึดถือเป็นแนวทางในการดำเนินชีวิตของตนต่อไป